

Undervisningsministeriet
April 2006

Notat om høringssvar om lovforslag nr. L 185

Forslag til Lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. og andre love på Undervisningsministeriets område

(Afgangsprøver i frie grundskoler, frie kostskoler og ungdomsskoler og optagelsesprøver til gymnasiale uddannelser)

I. Generelt

Lovudkastet blev den 22. marts 2006 sendt til høring hos 24 myndigheder, organisationer m.fl. med høringsfrist den 10. april 2006. I høringsbrevet er anført, at høringssvar, der modtages efter denne dato, vil blive sendt til Folketingets Uddannelsesudvalg med henblik på, at svaret kan indgå i Folketingets behandling af lovforslaget.

Lovudkastet er offentliggjort på Høringsportalen.

Af de 24 hørte parter har 15 afgivet høringssvar ved høringsfristens udløb. Desuden har Forstanderforeningen for VUC, som ved en forglemmelse ikke var hørt, indsendt bemærkninger

Høringsliste med angivelse af, hvem der har svaret, er indsat nedenfor som bilag 1.

II. Væsentlige bemærkninger til lovforslaget

Generelt

Frie Grundskolers Fællesråd (FGF), Dansk Friskoleforening (DF), Frie Skolers Lærerforening (FSL), Efterskoleforeningen finder, at lovforslaget begrænser de frie skolers muligheder for frit at tilrettelægge undervisningen, og at mangfoldigheden i den frie skole mindskes. Foreningerne finder, at der er for kort tidsfrist til en forsvarlig planlægning af en prøveforberedende undervisning. Foreningerne er imod, at der skal være særskilt tilsyn med frie skoler, der ikke afholder folkeskolens afgangsprøver.

Ministeriets bemærkninger:

Lovforslaget tager efter ministeriets opfattelse fornødent hensyn til frie skolers frihed, idet lovforslaget indeholder både frihed for skolerne til at vælge prøverne fra, og specielle prøveregler for historie og kristendomskundskab. Den forbedring af det faglige niveau, som følger af den netop vedtagne ændring af folkeskoleloven (lovforslag nr. L 101), bør også have indflydelse på de frie skolers område, ligesom det vurderes at være mest hensigtsmæssigt at indførelse af de nye krav ske samtidigt i folkeskolen og i de frie grundskoler og efterskolerne.

De skoler, der mener at have vanskeligt ved at omstille undervisningen til de nye prøvekrav, har mulighed for at vælge ikke at afholde de obligatoriske prøver, indtil de selv mener at være klar til det.

I den del af ministeriets tilsyn, der retter sig mod kvaliteten af skolernes undervisning, inddrages elevernes karakterer allerede som et blandt flere forhold. Det nye, særskilte tilsyn, som der i lovforslaget stilles forslag om at indføre, jf. lovforslagets § 1, nr. 5, vil give mulighed for at få et tilsvarende indblik i kvaliteten af undervisningen på de skoler, der har elever på 9. klassetrin, men som ikke tilbyder folkeskolens afgangsprøve.

Bemærkninger til enkelte punkter i lovudkastet

Kristendomsundervisning

FGF og DF ønsker, at frie skoler, der tilbyder kristendomsundervisning, der er tilrettelagt på andre måder end undervisningen i kristendomskundskab i folkeskolen, kan meddele ministeriet, at skolen ikke afholder prøve i faget. Efterskoleforeningen opfordrer til ens prøvewilkår for kristendomsundervisning og historie.

Ministeriets bemærkninger:

Lovforslaget er ikke til hinder for, at elever ved en fri skole kan fritages for folkeskolens afgangsprøve i kristendomskundskab, hvis skolens undervisning af hensyn til skolens værdigrundlag ikke er tilrettelagt med henblik på at føre frem til folkeskolens afgangsprøve i kristendomskundskab. Det er den enkelte skoles vurdering, om det er i overensstemmelse med dens værdigrundlag at tilrettelægge undervisningen, så den fører frem til prøve i faget, og fritagelsesadgangen er således også åben for fx kristne friskoler. Skolen skal blot på forhånd meddele Undervisningsministeriet dette.

Tilsyn med elevernes standpunkt i historie

DF finder det besynderligt, at de forældrevalgte tilsynsførende skal føre tilsyn med elevernes standpunkt i historie på skoler, der har meddelt Undervisningsministeriet, at afholdelse af afgangsprøve i historie er uforeneligt med deres værdigrundlag, og som forudsætter, at der er indsendt dokumentation til ministeriet. DF påpeger, at det af bemærkningerne til lovforslaget fremgår, at skolen skal indsende dokumentation, som bl.a. skal vise, hvordan skolen har realiseret delmål for historie. Det stemmer ikke med, at skolerne ikke har en generel forpligtelse til at udfærdige delmål for historie.

Ministeriets bemærkninger:

Faget historie er med vedtagelsen af lovforslag nr. L 101 sikret en højere prioritet i folkeskolen, end det tidligere har haft, blandt andet ved at blive prøvefag og ved at få tildelt flere undervisningstimer. For de frie grundskoler, hvor prøveafleggelse i faget historie ikke kan forenes med skolens værdigrundlag, og som efter den foreslåede bestemmelse i § 8 a, stk. 4, i friskoleloven (lovforslagets § 1, nr. 2) kan fritages for aflæggelse af prøve i historie, foreslås prioriteringen af faget sikret bl.a. ved, at de forældrevalgte tilsynsførende skal føre tilsyn med elevernes standpunkt i faget, jf. lovforslagets § 1, nr. 3. Resultatet af dette tilsyn med elevernes standpunkt i historie vil således kunne indgå i dokumentationen for, at undervisningen er givet på et niveau, der leder frem mod disse skolars slutmål i historie, jf. lovforslagets § 1, nr. 2.

Det er korrekt, som anført af DF, at det efter den gældende lov ikke er obligatorisk for frie grundskoler at beskrive delmål for undervisningen i historie. Lovforslaget indeholder heller ikke et forslag herom. Det er derfor ikke korrekt, når det fremgår af bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 8 a, stk. 4, i friskoleloven, at den dokumentation, som en skole, der er omfattet af § 8 a, stk. 4, årligt vil skulle indsende til ministeriet, skal vise, hvordan skolen har realiseret bl.a. delmål for historie.

Historie udtrækkes efter 8. klasse

DF har svært ved at gennemskue konsekvensen for 9. klasse i de år, hvor historie udtrækkes.

Ministeriets bemærkninger:

Elever, som får udtrukket prøve i historie ved afslutningen af 8. klasse, har aflagt den ene af de to prøver, som skal udtrækkes. Den anden prøve aflægges efter udtræk ved afslutningen af 9. klasse. Udtrækket i 9. klasse foregår inden for alle de prøver, som udtrækket kan omfatte, dvs. såvel humanistiske som naturfaglige. Såfremt udtrækket falder på et humanistisk fag, har de pågældende elever således aflagt begge prøverne inden for de humanistiske fag.

Fravalg af prøver

EGF foreslår, at det fortsat skal være muligt for den enkelte elev at fravælge afgangsprøven i enkelte fag.

Ministeriets bemærkninger:

Lovforslaget fastholdes. Det er ønskeligt at holde fast i, at der er én fælles prøveordning for folkeskolen og frie skoler.

Fritagelse for prøver

Efterskoleforeningen lægger vægt på og vil gerne inddrages i en drøftelse af, hvordan fritagelse for afgangsprøve bliver mulig på en måde, så eleven helt fritages eller fritages for nogle prøver eller eksempelvis kun aflægger mundtlige prøver. Foreningen ser gerne, at fritagelse kun gives efter aftale med elev og forældre, og at afgørelsen er forældrenes.

Det centrale Handicapråd tager forbehold over for de regler undervisningsministeren vil fastsætte om fritagelse af visse elever fra at aflægge folkeskolens afgangsprøver.

Landsforbundet af Voksen- og Ungdomsundervisere (LVU) foreslår, at den gældende bestemmelse videreføres, således at det også fremover er muligt at tilbyde afgangsprøver for den enkelte elev i udvalgte prøvfag.

Ministeriets bemærkninger:

Fritagelsesadgangen for elever i frie grundskoler, efterskoler og ungdomsskoler vil være den samme som for elever i folkeskolen, jf. lovforslagets § 1, nr. 1 (friskolelovens § 8 a, stk. 6, sidste pkt.), § 2, nr. 2 (§ 5 a, stk. 5, sidste pkt., i lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler) og § 3, nr. 1 (§ 3 a, stk. 1, sidste pkt., i lov om ungdomsskoler).

Efter de regler, der forventes fastsat for folkeskolen efter stedfunden drøftelse med De Samvirkende Invalideorganisationer, vil fritagelse kunne finde sted, når prøveafleggelse ikke skønnes hensigtsmæssig på grund af betydelig funktionsnedsættelse eller utilstrækkelige danskundskaber. Der vil kunne fritages for en eller flere eller alle afgangsprøver og for fx skriftlig prøve i et fag, men ikke mundtlig. Reglerne vil ikke tage udgangspunkt i fritagelse for prøve som følge af konkrete handicap, men på baggrund af en konkret, individuel vurdering af den enkelte elevs vanskeligheder. Efter de forventede, nye regler vil beslutningen skulle træffes af skolens leder sammen med eleven og forældrene, og fritagelse vil kun kunne besluttes, når eleven og dennes forældre er enige heri.

LVU forudsætter, at fritagelsesadgangen for elever i ungdomsskolens heltidsundervisning vil indebære, at en elev fritages for alle afgangsprøver. Det er ikke tilfældet. Fritagelse vil kunne omfatte en eller flere eller alle afgangsprøver. Det vil således fortsat være muligt, at en elev i ungdomsskolens heltidsundervisning aflægger prøve i fx to fag.

Anden prøveform

FGF foreslår, at et eller flere af fagene historie, samfundsfag, geografi og biologi skal kunne afsluttes med en skriftlig afløsningsopgave, som der gives karakter for. Karakteren skal have samme værdi, som en karakter opnået ved folkeskolens afgangsprøve.

DF foreslår, at der tilføjes en generel bestemmelse, som gør det muligt for den enkelte skole at søge dispensation fra den fastlagte prøveform for et givet fag under hensyn til skolens stofvalg, arbejdsmetoder og fagsyn.

Efterskoleforeningen opfordrer til, at kravene til de obligatoriske prøver revideres, så de ikke går ud over, hvad der kræves for optagelse på en gymnasial uddannelse, og foreningen ser helst, at de obligatoriske krav begrænses til prøve i dansk, engelsk og matematik.

Ministeriets bemærkninger:

Ministeriet finder, at det er mest hensigtsmæssigt, at der generelt holdes fast i forslaget om, at der bliver én fælles prøveordning for folkeskolen og frie skoler. Herved opnås bl.a., at alle elever, der har retskrav på optagelse i en gymnasial uddannelse, har opnået dette retskrav på samme betingelser.

Skoler, der ikke ønsker at tilbyde folkeskoles afgangsprøve, har mulighed for at fravælge den og eventuelt udfærdige og afholde egne, alternative prøver.

Censorkorps

FSL tilkendegiver, at lærere ved efterskolerne og de frie grundskoler bør være en del af de to censorkorps - det statslige og det kommunale. Efterskoleforeningen anfører, at der hidtil de fleste steder har været et veludbygget censorsamarbejde mellem de frie skoler og folkeskolen, og at dette bør medtænkes i forbindelse de kommunale censorkorps til skriftlig censur. FGF ønsker bortfald af bestemmelsen om, at bedømmelse af skriftlige prøver skal foretages af to censorer samt af et kommunalt forhåndsudpeget censorkorps.

Ministeriets bemærkninger:

Ministeriet beskikker allerede i stor udstrækning censorer, som er lærere ved de frie skoler. Det lokale samarbejde om censorudveksling ved mundtlige prøver, der allerede finder sted, og som de frie skoler tager del i, forventes udstrakt til også at omfatte censorudveksling ved skriftlige prøver. Der er tale om en velfungerende praksis, som ikke er nærmere reguleret. Udvekslingen vil foregå inden for både kommunale censorkorps og censorer fra de frie skoler.

Prøveforberedende undervisning

Ungdomsskolernes udviklingscenter (US-centret) forudsætter, at forslaget ikke ændrer ved ungdomsskolens mulighed for at tilbyde de unge, der følger et eller flere fag i ungdomsskolens prøveforberedende undervisning, afgangsprøver i forbindelse hermed.

Ministeriets bemærkninger:

Den prøveforberedende undervisning er ikke en del af heltidsundervisningen og er derfor ikke omfattet af lovforslaget. Ungdomsskolens mulighed for at tilbyde prøveforberedende undervisning samt prøver i enkeltfag berøres således ikke.

Nye bestemmelser vedrørende undervisningspligtige elever på frie kostskoler

Efterskoleforeningen anfører, at skolerne ikke bør skulle fastsætte slutmål for folkeskolens obligatoriske emner, at lovgivning om underretning om elevernes udbytte af undervisningen er overflødig, at § 2, stk. 6, om evaluering af elevens udbytte af undervisningen bør udgå, at § 2, stk. 7, om evaluering af skolens samlede undervisning er overflødig, at det er uheldigt, at der i lovbemærkningerne til enkelte bestemmelser står ”undervisningsplaner”, hvor der menes ”indholdsplaner”, og at bestemmelserne om offentliggørelse stiller omfattende krav til skolerne.

Ministeriets bemærkninger:

Forslagene fastholdes, idet de modsvarer lignende bestemmelser i lov om friskoler og private grundskoler m.v. vedrørende undervisningspligtige elever.

Det beklages, at der enkelte steder i bemærkningerne til lovforslagets § 2, nr. 1, ikke er brugt ordet indholdsplaner i stedet for undervisningsplaner. Det er dog vurderingen, at dette ikke kan give anledning til misforståelser.

10. klassetrin på efterskoler

Efterskoleforeningen anfører, at der har været en del elever, der ikke gik i 10. klasse, men på 10. og 11. årgang, og at det ikke vil være ønskeligt at afskære dem fra at aflægge afgangsprøve.

Ministeriets bemærkninger:

Alene elever i 9. klasse og 10. klasse samt privatister har adgang til at aflægge folkeskolens afgangsprøver, og der er med de foreslåede regler ikke tilsigtet ændringer på dette punkt.

Optagelsesprøver

HFI beklager, at skoler, der udbyder hhx, kan imødesee øgede udgifter til afholdelse af optagelsesprøver.

Forstanderforeningen for VUC foreslår, at det i forhold til hf præciseres, at der er tale om en lovændring for det toårige hf.

Ministeriets bemærkninger:

Det påhviler i forvejen skolerne at afholde optagelsesprøver. Det følger allerede implicit af gymnasierformen, at der tilstræbtes afholdt flere optagelsesprøver end tidligere.

Med hensyn til forslaget fra Forstanderforeningen for VUC henvises til lovforslagets § 6, der indeholder et forslag om indsættelse af en ny bestemmelse i hf-lovens § 6, stk. 2. Der henvises endvidere til bemærkningerne i lovforslaget til denne bestemmelse.

**Oversigt over høringsvar vedrørende
L 185 Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. og andre
love på Undervisningsministeriets område**

(Afgangsprøver i frie grundskoler, frie kostskoler og ungdomsskoler og optagelsesprøver til gymnasiale uddannelser)

	HØRINGSPARTER	HØRINGSSVAR		
		JA	Bemærkninger	NEJ
	Frie Grundskolers Fællesråd	X	Ja	
	Dansk Friskoleforening	X	Ja	
	Folkehøjskolernes Forening i Danmark			X
	Foreningen af Husholdnings- og Hånd- arbejdsskoler			X
	Efterskoleforeningen	X	Ja	
	Ungdomsskolernes Udviklingscenter (US-centret)	X	Ja	
	Landsforeningen af ungdomsskoleledere	X	Henholder sig	
	Landsforbundet af Voksen- og ung- domsundervisere	X	Ja	
	Gymnasieskolernes Rektorforening			X
	Gymnasieskolernes Lærerforening			X
	Handelsskolernes Forstander- og In- spektørforening	X	Ja	
	Danske Gymnasieelevers Sammenslut- ning			X
	Landssammenslutningen af kursusstu- derende			X
	Foreningen af skoleledere ved de tekni- ske skoler	x	Nej	
	Frie skolers Lærerforening	x	Ja	
	Ernærings- og husholdningsøkonomfor- eningen			X
	Danmarks Vejlederforening	x	Nej	
	Handelsskolernes Bestyrelsesforening	x	Nej	
	Danmarks Evalueringsinstitut	x	Nej	
	CIRIUS			X
	KL	X	Nej	
	Rigsrevisionen	X	Nej	
	Det Centrale Handicapråd	x	Ja	
	De Samvirkende Invalideorganisationer			X
	Forstanderforeningen for VUC	x	Ja	